

Úmluva o právech dítěte

Distr.: Obecné
22. října 2021

Originál: Anglický jazyk

Výbor pro práva dítěte

Závěrečná doporučení ke spojené páté a šesté pravidelné zprávě České republiky*

I. Úvod

1. Výbor projednal spojenou pátou a šestou pravidelnou zprávu České republiky¹ na svém 2536. a 2537. jednání,² která se konala online ve dnech 6. a 7. září 2021 a přijal tato závěrečná doporučení na svém 2562. jednání, konaném dne 24. září 2021.

2. Výbor vítá předložení spojené páté a šesté pravidelné zprávy Smluvní strany a písemné odpovědi na doplňující dotazy,³ která mu umožnila lépe porozumět situaci dětských práv ve Smluvní straně. Výbor vyjadřuje vděčnost za konstruktivní dialog s mezirezortní delegací Smluvní strany.

II. Přijatá navazující opatření a dosažený pokrok Smluvní strany

3. Výbor vítá ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte zavádějícího postup předkládání oznámení Smluvní stranou v roce 2015, Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte týkajícího se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie v roce 2013, Opčního protokolu k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením v roce 2021, Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi v roce 2017, Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání v roce 2016, a Protokolu o prevenci, potírání a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, doplňujícímu Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, v roce 2014.

4. Výbor rovněž vítá zákonné novelizace prosazujících inkluzivní vzdělávání, posilujících právo dítěte být slyšen a upřednostňujících péči v rodinném prostředí před ústavní péčí; zavedení bezplatného povinného předškolního vzdělávání od pěti let věku; přijetí zákona o obětech trestných činů v roce 2013, který obsahuje zvláštní opatření na ochranu dětí před sekundární viktimizací; a účinné snahy k boji proti šikaně ve školách a k prosazování kojení.

* Přijatá během 88. zasedání Výboru (6. – 24. září 2021).

¹ [CRC/C/CZE/5-6](#).

² Viz [CRC/C/SR.2536](#) a [CRC/C/SR.2537](#).

³ [CRC/C/CZE/RQ/5-6](#) a [CRC/C/CZE/RQ/5-6/Corr.1](#).

III. Hlavní problematické oblasti a doporučení

5. Výbor připomíná Smluvní straně nedělitelnost a vzájemnou provázanost všech práv zakotvených v Úmluvě a zdůrazňuje důležitost všech doporučení obsažených v předkládaných závěrečných doporučeních. Výbor by rád zaměřil pozornost Smluvní strany na doporučení týkající se následujících oblastí, v jejichž souvislosti musí být přijata neodkladná opatření: sexuální vykořisťování a zneužívání (§ 27), děti zbavené rodinného prostředí (§ 31), děti se zdravotním postižením (§ 35), životní úroveň (§ 41), děti v situaci migrace (§ 44) a romské děti (§ 46).

A. Obecná opatření k implementaci (čl. 4, 42 and 44 odst. 6)

Výhrady

6. Zatímco Výbor vítá ochotu Smluvní strany diskutovat zpětvzetí svého prohlášení k článku 7 odst. 1 Úmluvy tak, jak bylo vyjádřeno během dialogu, opakuje své doporučení,⁴ aby Smluvní strana zvážila zpětvzetí svého prohlášení.

Právní úprava

7. Zatímco Výbor bere na vědomí legislativní práce provedené Smluvní stranou v několika oblastech Úmluvy a vítá skutečnost, že hodnocení dopadu právní úpravy na dětská práva se od roku 2022 stane povinným, připomíná své předchozí doporučení,⁵ aby Smluvní strana provedla komplexní přezkum veškeré své právní úpravy v souladu s Úmluvou, přijala komplexní právní úpravu dětských práv a zajistila plnou použitelnost Úmluvy na území Smluvní strany.

Komplexní politika a strategie

8. Zatímco chválí přijetí Národní strategie na ochranu práv dítěte 2021 – 2029, Výbor doporučuje, aby Smluvní strana dosáhla efektivní spolupráce mezi dotčenými ministerstvy za účelem její plné implementace.

Spolupráce

9. Zatímco Výbor bere na vědomí vytvoření Koordinační poradní skupiny Ministerstva práce a sociálních věcí k implementaci Úmluvy, doporučuje, aby Smluvní strana:

- (a) Posílila pravomoci Koordinační skupiny tak, aby koordinovala všechny aktivity související s implementací Úmluvy na různých úrovních;
- (b) Vyčlenila nezbytné lidské, technické a finanční zdroje pro její efektivní fungování.

Alokace zdrojů

10. Výbor připomíná svá předchozí doporučení⁶ a svůj Obecný komentář č. 19 (2016) o veřejných rozpočtech pro realizaci práv dětí a doporučuje, aby Smluvní strana:

- (a) Vyčlenila na národní, regionální a místní úrovni položky rozpočtu určené na implementaci dětských práv, se zvláštní pozorností na děti ve znevýhodněných situacích, včetně romských dětí a dětí-migrantů, a s cílem předcházet rozpadu rodiny;

⁴ [CRC/C/CZE/CO/3-4](#), § 9.

⁵ Tamtéž, § 11.

⁶ Tamtéž, § 19.

(b) Pokračovat v procesu restrukturalizace rozpočtu za účelem zajištění transparentnosti přidělování veřejných prostředků včetně specifických indikátorů, sledování a monitorovacích systémů.

Sběr dat

11. Zatímco Výbor bere na vědomí, že informační systém ochrany dětí Ministerstva práce a sociálních věcí je finalizován, opakuje svůj Obecný komentář č. 5 (2003) o obecných opatřeních k implementaci Úmluvy a svá předchozí doporučení Smluvní straně⁷ a doporučuje, aby Smluvní strana zajistila, aby informační systém ochrany dětí:

(a) Zahrnoval všechny oblasti Úmluvy a umožnil sběr a analýzu dat rozčleněných dle věku, pohlaví, zdravotního postižení, zeměpisné polohy, etnického původu, národnosti a socioekonomického původu všech dětí, zejména těch v situacích zranitelnosti včetně dětí ze znevýhodněných domácností, dětských obětí násilí, venkovských dětí, dětí náležejících k menšinám, dětí-migrantů a uprchlíků, dětí se zdravotním postižením, dětí v náhradní péči, dětí ohrožených rozpadem rodiny a dětí zbavených svobody;

(b) Obsahoval konsolidovaná data napříč všemi ministerstvy a institucemi, které by měly používat jednotnou oznamovací metodologii a terminologii.

Nezávislý monitoring

12. Zatímco Výbor bere na vědomí vysvětlení Smluvní strany, že Ombudsman se podílí na ochraně dětských práv, vyzývá Smluvní stranu, aby pokračovala ve snahách založit instituci nezávislého ombudsmana pro děti, který bude mít mandát přijímat a šetřit individuální stížnosti týkající se porušení dětských práv.

Šíření, zvyšování povědomí a školení

13. Zatímco Výbor vítá spuštění informačního portálu o dětských právech, doporučuje Smluvní straně, aby:

(a) Začlenila dětská práva do školních osnov (rámcových vzdělávacích programů);

(b) Poskytovala systematické školení a individuální vzdělávací plány o dětských právech a procesech přátelských k dětem všem odborníkům pracujícím s dětmi a pro děti včetně, ale nikoliv limitovaných na učitele, soudce, státní zástupce, advokáty a policii;

(c) Zvýšila povědomí o Opčním protokolu k Úmluvě o právech dítěte zavádějícího postup předkládání oznámení a provedla aktivity budování kapacit zaměřené na školení relevantních aktérů včetně dětí a/nebo ochránců dětských lidských práv o Opčním protokolu.

Spolupráce s občanskou společností

14. Zatímco Výbor bere na vědomí roli organizací občanské společnosti pracujících pro děti a s dětmi, doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Posílila spolupráci s občanskou společností a zajistila, aby systém rozdělování dotací byl transparentní a dostupný a zahrnoval v širší míře všechny oblasti Úmluvy;

(b) Systematicky zapojovala občanskou společnost a organizace pracující pro děti a s dětmi do přípravy, implementace, monitoringu a hodnocení politik, plánů a programů týkajících se dětských práv a do přípravy pravidelných zpráv podle Úmluvy.

⁷ Tamtéž, § 21.

Mezinárodní spolupráce

15. Výbor poznamenává podíl Cílů udržitelného rozvoje č. 17.2 a vyzývá Smluvní stranu, aby naplnila mezinárodně schválený cíl vyčlenit 0,7% hrubého národního důchodu na oficiální rozvojovou pomoc a upřednostnila dětská práva ve svých dohodách o mezinárodní spolupráci.

Dětská práva a podnikatelský sektor

16. Zatímco Výbor bere na vědomí významný podíl cestovního ruchu a turismu na HDP Smluvní strany, připomíná svůj Obecný komentář č. 16 (2013) o povinnostech států týkajících se vlivu podnikatelského sektoru na práva dětí a doporučuje Smluvní straně:

(a) Zavést a naplňovat pravidla k zajištění naplňování standardů mezinárodních lidských práv a práv dětí ze strany podnikatelského sektoru včetně turistického průmyslu včetně přezkumu Národního akčního plánu pro business a lidská práva a relevantní právní úpravy;

(b) Zajistit efektivní monitoring těchto pravidel a odpovídajícím způsobem trestat a poskytovat opravné prostředky v případech porušení.

B. Definice dítěte (čl. 1)

17. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana upravila svou právní úpravu, a tím odstranila všechny výjimky, které povolují uzavření manželství pod 18 let a zakázala dětské svatby.

C. Obecné zásady (čl. 2 - 3, 6 a 12)

Zákaz diskriminace

18. Výbor připomíná podíl Cílů udržitelného rozvoje č. 10.3 a svá předchozí doporučení⁸ a doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Zesílila svá opatření k odstranění diskriminace romských dětí ve všech oblastech života;

(b) Přijala národní akční plán proti rasismu a trestným činům z nenávisťi;

(c) Zajistila, aby děti z ekonomicky znevýhodněných domácností, venkovské děti, děti se zdravotním postižením, děti v náhradní péči, děti-migranti a děti náležející k menšinám měly přístup ke vzdělání, zdravotní péči, základním službám, bydlení, sociálním dávkám a participačním strukturám;

(d) Zajistit dostupnost cest pro domáhání se spravedlnosti pro dětské oběti diskriminace a organizace je zastupující včetně zavedení hromadných žalob.

Nejlepší zájmy dítěte

19. Zatímco Výbor bere na vědomí, že spojení „zájmy dítěte“ jsou používány, s odkazem na svůj [Obecný komentář č. 14 \(2013\) k právu dítěte mít jeho nejlepší zájmy vzaty v úvahu jako prvotní hledisko](#) opakuje své doporučení, že by Smluvní strana měla začlenit a důsledně vykládat a aplikovat právo dítěte mít své nejlepší zájmy zohledněny jako prvotní hledisko ve všech řízeních, rozhodnutích, politikách, programech a projektech, které jsou pro děti relevantní a mají na ně vliv. Výbor rovněž doporučuje, aby Smluvní strana zavedla postupy a kritéria systematického školení a vedení pro všechny relevantní odborníky k posouzení a stanovení nejlepších zájmů dítěte v každé oblasti a přikládat této zásadě náležitou váhu jako prvotního hlediska, a takové školení poskytovala.

⁸ Tamtéž, § 13.

Respektování názorů dítěte

20. Zatímco Výbor vítá pokrok dosažený v oblasti práva dítěte dát souhlas s různými procesy, je nadále znepokojen, že vnímání dětí jako subjektů práv není pevně zakotveno ve společnosti ani mezi odborníky. Připomínajíc svůj Obecný komentář č. 12 (2009) k právu dítěte být slyšeno a svá předchozí doporučení,⁹ Výbor doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Zrušila jakoukoli věkovou hranici pro právo dítěte vyjádřit svůj názor a zajistila, aby názorům dětí byla věnována náležitá pozornost ve všech záležitostech a procesech, které se jich týkají, zejména prostřednictvím přímého slyšení;

(b) Zajistila povinné právní zastoupení všech dětí v soudních řízeních;

(c) Pokračovala v projednávání návrhu zákona o rozvoji participace mládeže;

(d) Podněcovala, prosazovala a podporovala participaci dětí ve školních parlamentech a Národním parlamentu dětí a mládeže na celém svém území, a to se zvláštním důrazem na děti ve zranitelných situacích; a zajistila, aby dětské názory vyjádřené těmito kanály skutečně ovlivňovaly politické diskuse a rozhodnutí, která se děti dotýkají.

D. Občanská práva a svobody (čl. 7, 8 a 13 - 17)

Státní příslušnost

21. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana napomáhala získání státního občanství pro děti, které by jinak zůstaly bez státní příslušnosti, nehledě na státní občanství, bydliště nebo rodinný stav jejich rodičů, a povzbuzovala rodiče dětí bez státní příslušnosti, aby se přihlásily o státní občanství jejich jménem. Výbor rovněž doporučuje, Smluvní strana zvážila zpětvzetí svého prohlášení v souvislosti s Úmluvou o právním postavení osob bez státní příslušnosti.

Právo na identitu

22. Výbor naléhavě vyzývá Smluvní stranu, aby se zabývala příčinami anonymního opouštění dětí, posílila opatření podpory rodin a zvážila zavedení možnosti důvěrných porodů v nemocnici jako poslední možnosti za účelem ukončení anonymního opouštění dětí v „baby boxech“.

Přístup k informacím

23. S odkazem na svůj [Obecný komentář č. 25 \(2021\) k dětským právům v souvislosti s digitálním prostředím](#) Výbor doporučuje, aby Smluvní strana posílila své snahy chránit děti před negativním a škodlivým mediálním a digitálním obsahem a snížila dezinformační a fake news kampaně včetně těch, které se týkají očkování proti onemocnění koronavirem (COVID-19).

E. Násilí na dětech (čl. 19, čl. 24 odst. 3, čl. 28 odst. 2, čl. 34, čl. 37 písm. a) a čl. 39)

Tělesné trestání

24. Výbor připomíná svůj [Obecný komentář č. 8 \(2006\) k právu dítěte na ochranu proti tělesnému trestání a jiným formám krutého a ponižujícího trestání](#) a opakuje, že Smluvní strana by měla zákonem výslovně zakázat tělesné trestání ve všech jeho formách a ve všech prostředích a prosazovat pozitivní, nenásilné a participační formy výchovy a ukáznění dětí.

⁹ Tamtéž, § 36.

Týrání a zanedbávání

25. Zatímco Výbor vítá přijetí Akčního plánu pro prevenci domácího a genderově podmíněného násilí (2019 – 2022), konstatuje obecné rozšíření týrání dětí, zejména v rámci rodiny a vůči malým dětem, a trestajícího přístupu k rodičovství. Výbor odkazuje na svůj [Obecný komentář č. 13 \(2011\) k právu dítěte na svobodu od všech forem násilí](#) a podcíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 16.2 a doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Formulovala aktualizovanou strategii pro prevenci a řešení všech forem násilí na dětech a zajistila její účinnou implementaci, monitoring a hodnocení;

(b) Provedla studii ke komplexnímu posouzení rozsahu, příčin a povahy týrání a zanedbávání dětí včetně domácího násilí a zajistila pravidelný sběr rozčleněných dat;

(c) Vyčlenila odpovídající prostředky na zlepšení identifikace obětí a implementovala dlouhodobé programy pro řešení prvotních příčin násilí a týrání;

(d) Zvýšila dostupnost multidisciplinárních komunitních podpůrných služeb a zajistila spolupráci a koordinaci mezi nimi, aby předcházela umístování dětí do ústavní péče;

(e) Posílila zvyšování povědomí a komunitní programy k prevenci a boji proti domácímu násilí, týrání a zanedbávání dětí včetně zapojování dřívějších obětí těchto činů;

(f) Zvážila ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.

Sexuální vykořisťování a pohlavní zneužívání

26. Zatímco Výbor vítá založení portálu pro online stížnosti,¹⁰ je závažně znepokojen:

(a) Nedostatkem dětem přátelské a meziodvětvové odezvy na pohlavní zneužívání dětí, prováděním opakovaných výslechů dětí a trestního vyšetřování, které jsou pro dětské oběti těchto činů škodlivé, nedostatkem specializovaného lékařského hodnocení a přístupu k odpovídající traumatu terapii pro děti, které jsou oběťmi těchto činů;

(b) Koncem platnosti Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí;

(c) Rostoucím počtem případů dívek a chlapců vykořisťovaných v prostituci a při výrobě a distribuci materiálů týkajících se sexuálního zneužívání dětí, přičemž některým obětem byly pouze tři roky;

(d) Nárůstem v sextingu mezi dětmi, mimo jiné donucením, které může vyústit ve vydírání obětí a může mít škodlivé dopady na děti, jako jsou úzkosti či sebevražda;

(e) Nedostatkem právní ochrany dětí starších 15 let před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním;

(f) Nízkou mírou ohlašování a nedostatkem dat o sexuálním vykořisťování a zneužívání dětí, zejména v cestovním ruchu a turismu, které neumožňuje přesné zhodnocení výskytu tohoto fenoménu;

(g) Nízkou mírou zásahů, vyšetřování, stíhání a odsouzení v případech sexuálního vykořisťování a zneužívání dětí;

(h) Nedostatkem specializovaných služeb pro dětské oběti a dětem přátelských informací o způsobech, jak žádat o odškodnění.

¹⁰ STOPonline.cz

27. Výbor naléhavě vyzývá Smluvní stranu, aby:

(a) Obnovila Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a určila koordinační orgán s dostatečným řízením a kapacitou dohlížet nad jeho implementací;

(b) Provedla účinná opatření nezbytná ke zvýšení povědomí o sexuálním zneužívání a vykořisťování dětí jak mezi veřejností, tak odborníky pracujícími s dětmi a pro děti a reagovala na všechny projevy sexuálního vykořisťování a zneužívání dětí, zejména online a v cestovním ruchu a turismu, mimo jiné posílením odborných kapacit a softwarových nástrojů k odhalení a vyšetřování takového zneužívání, prosazováním školení rodičů a učitelů o online rizicích a rizicích souvisejících se sextingem, zajištěním a prosazováním dostupných, důvěrných, dětem přátelským a účinných kanálů pro ohlašování všech forem sexuálního vykořisťování a zneužívání a povzbuzování dětí k jejich využívání;

(c) Zajistila, aby implementace výše zmíněných opatření byla pravidelně monitorována a jejich dopad na rozšíření, ohlašování a vyšetřování sexuálního vykořisťování a zneužívání dětí hodnocen;

(d) Přezkoumala ustanovení § 187 odst. 1, § 192, 193 a 202 trestního zákoníku, aby zajistila, že všechny osoby mladší 18 let jsou chráněny před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním a nemohou být činěny trestně odpovědnými za sdílení sexuálních vyobrazení, které samy pořídily;

(e) Zajistila, aby bylo sexuální zneužívání dětí urychleně ohlašováno, vyšetřováno a stíháno včetně sexuálního zneužívání v rámci kruhu důvěry, aby byl používán dětem přátelský a meziodvětvový přístup, aby bylo zabráněno retraumatizaci dětských obětí, aby byla poskytována odpovídající nápravná opatření, léčba a podpora a aby byli pachatelé náležitě potrestáni a odrazováni od navazování kontaktu s dětmi při výkonu jejich povolání;

(f) Poskytovala specializované služby pro děti, které jsou oběťmi takového zneužívání, včetně psychologické podpory, aby zajistila jejich zotavení a reintegraci, a to ze státního rozpočtu, udržovala finanční podporu nevládním organizacím, které služby poskytují a poskytovala dětem přátelské informace o způsobech, jak žádat o odškodnění;

(g) Budovala kapacity odborníků pracujících pro děti a s dětmi k identifikaci, odkazování a/nebo poskytování odpovídající pomoci dětem, které jsou oběťmi takového násilí;

(h) Provedla národní průzkum o sexuálním násilí a násilí mezi intimními partnery včetně informací o tomto násilí mezi dětmi a dospívajícími;

(i) Zajistila sběr dat o sexuálním vykořisťování a zneužívání dětí mimo jiné v oblasti cestovního ruchu a turismu, rozčleněná dle věku, pohlaví, státní příslušnosti a etnického původu obětí a pachatelů a vztahu mezi obětí a pachatelem.

Škodlivé praktiky

28. Výbor připomíná Obecný komentář č. 31 Výboru pro odstranění diskriminace žen / Obecný komentář č. 18 Výboru pro práva dítěte (2019) ke škodlivým praktikám a podcíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 5.3 a naléhavě vyzývá Smluvní stranu, aby:

(a) Výslovně kriminalizovala nucený sňatek a zvýšila povědomí o škodlivých dopadech dětských svateb na fyzické i duševní zdraví a blaho dívek a cílila zejména na romskou komunitu, zajistila oznamování dětských svateb a zavedla ochranné systémy pro oběti, které podávají stížnost;

(b) Zajistila, aby žádné dítě, včetně intersex dětí, nebylo předmětem nikoliv nezbytných lékařských nebo operativních zásahů během dětství v souladu s právy dítěte na tělesnou integritu, autonomii a sebeurčení a poskytovala sociální, zdravotní a

psychologické služby, stejně jako odpovídající poradenství, podporu a odškodnění intersex dětem a rodinám s intersex dětmi;

(c) Přijala návrh zákona o odškodnění dětí, které jsou oběťmi nucené sterilizace.

F. Rodinné prostředí a náhradní péče (čl. 5, 9-11, 18 odst. 1 a 2, čl. 20 – 21, 25 a 27 odst. 4)

Rodinné prostředí

29. Zatímco Výbor vítá legislativní změny k prevenci odebírání dětí, rozvoj preventivních služeb a projektů pozitivního rodičovství, stejně jako nárůst rodičovského příspěvku a podporu neúplných rodin, doporučuje Smluvní straně:

(a) Posílit kapacity orgánů sociálně-právní ochrany dětí a koordinaci mezi nimi na různých úrovních;

(b) Vyvinout a financovat sociální a komunitní služby k detekci a podpoře rodin v situacích zvláštní zranitelnosti mimo jiné z důvodu socio-ekonomických situací, těch, které vychovávají děti se zdravotním postižením, a rodin s jedním rodičem a poskytnout včasné a cílené služby včetně terénních, ambulantních, respitních a sociálně aktivizačních služeb za účelem předcházení opouštění dětí a odebírání dětí a usnadnění návratů dětí do rodin;

(c) Přezkoumat výši přídavků na dítě a zajistit, aby připadaly přímo dětem;

(d) Vyčlenit odpovídající a dlouhodobé financování na sociální služby včetně preventivních služeb a nevládních organizací podporujících rodiny;

(e) Aktivně prosazovat rovné rodičovství a povzbuzovat otce ke sdílení péče o velmi malé děti a čerpání rodičovské dovolené.

Děti zbavené rodinného prostředí

30. Výbor vítá novou právní úpravu ukončující umístování dětí mladších tří let do ústavní péče, novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí a občanského zákoníku, které posilují náhradní rodinnou péči, stanovují, že ústavní péče by měla být poslední možností, pouze na omezenou dobu, měla by být rozhodována a pravidelně přezkoumávána soudem, a zavádějí pěstounskou péči na přechodnou dobu pro krizové situace. Nicméně Výbor zůstává znepokojen následujícím:

(a) Roztříštěným systémem péče o děti a ochrany dětí mezi tři ministerstva a absencí národní politiky deinstitucionalizace;

(b) Průtahy při přijímání návrhu zákona o podpoře rodin, náhradní rodinné péči a systému ochrany dětských práv;

(c) Vysokou mírou umístování do ústavní péče, včetně umístování do velkých ústavních zařízení, umístování dětí mladší tří let, umístování na návrh rodičů a pro „výchovné problémy“, a umístování dětí se zdravotním postižením a romských dětí, zatímco možnosti péče v rodině chybí;

(d) Socio-ekonomickými podmínkami, zejména chudobou, špatnými podmínkami bydlení a ztrátou bydlení, které jsou využívány jako důvod pro odebrání;

(e) Dlouhým trváním umístění do ústavních zařízení a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a nedostatečným monitoringem těchto umístění;

(f) Nedostatečnými snahami k zajištění práva dítěte v náhradní péči na kontakt se svými rodiči;

(g) Nedostatečnou podporou pro děti opouštějící náhradní péči.

31. Výbor připomíná Směrnici o náhradní péči o děti¹¹ a svá předchozí doporučení Smluvní straně¹² a doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Sjednotila systém péče o děti pod jednu strukturu a umožnila jeho účinné směřování a přidělování veřejných zdrojů, které by upřednostňovaly nepobytové formy péče a podpory pro děti ve zranitelných situacích včetně dětí se zdravotním postižením a jejich rodiny;

(b) Vyvinula a přijala komplexní národní politiku, strategii a konkrétní a časově vymezený akční plán k ukončení ústavní péče, k podpoře komunitních a rodinných forem, a to se zvláštní pozorností k dětem se zdravotním postižením, romským dětem a velmi malým dětem;

(c) Uspíšila přijetí novely zákona o podpoře rodin, náhradní rodinné péči a systému ochrany dětských práv;

(d) Zajistila implementaci nové právní úpravy směřující k ukončení ústavní péče dětí mladších tří let a zajistila, aby o takové děti bylo pečováno výhradně v rodinném prostředí;

(e) Zajistila, aby děti byly odloučené od svých rodin, pouze pokud je to v jejich nejlepších zájmech a až po komplexním zhodnocení jejich situace, a aby chudoba, situace bydlení, zdravotní postižení nebo etnický původ nikdy nebyly jediným odůvodněním pro takové odloučení a opustila praxi umístování pro „výchovné problémy“;

(f) Prosazovala, podporovala a usnadňovala rodinnou péči, a pouze pokud je to nezbytné a vhodné, péči v malých pobytových zařízeních pro děti, které nemohou zůstat se svými rodinami, a to se zvláštní pozorností k dětem se zdravotním postižením a romským dětem;

(g) Nadále posilovala kapacity pěstounské péče včetně provedení národní náborové kampaně pro náhradní rodiče, poskytování pravidelného a odpovídajícího školení před do náhradní rodiny a během něj, zvláště k péči o děti se speciálními potřebami;

(h) Zajistila pravidelný, periodický a důkladný přezkum umístění a monitorovala kvalitu péče;

(i) Poskytovala příležitosti pro všechny děti v náhradní péči k udržení přímého kontaktu s jejich rodiči

(j) Zajistila odpovídající podporu pro děti opouštějící náhradní péči a vyvinula komunitní služby, které jim pomohou v začátku nezávislého života.

Osvojení

32. Výbor bere na vědomí novelizace právní úpravy, které transformovaly osvojení na formu rodičovství, vyžadují souhlas dítěte s osvojením při osvojení dítěte staršího 12 let a ukládají adoptivním rodičům, aby informovaly dítě o osvojení před započatím školní docházky. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Zajistila, aby nejlepší zájmy dítěte byly prvotním hlediskem v řízení o osvojení pro děti všech věkových kategorií a aby právo osvojených dětí znát své biologické rodiče bylo účinně vynucováno;

(b) Vyvinula a implementovala pokyny k jednotnému a objektivnímu posouzení vhodnosti dětí pro osvojení;

(c) Přijala opatření nezbytná k předcházení nikoliv nezbytným průtahům v řízení a zajistila, aby adopční agentury fungovaly transparentně, aby jejich aktivity

¹¹ Rezoluce Valného shromáždění 64/142, příloha.

¹² [CRC/C/CZE/CO/3-4](#); § 36.

byly řádně regulovány a aby děti v procesu osvojení byly chráněny před riziky soukromých ujednání, obchodování s dětmi a zneužívání;

- (d) Zajistila poadopční monitoring a služby.

Děti uvězněných rodičů

33. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana chránila a zajistila právo dětí uvězněných rodičů na návštěvu mimo jiné zvýšením frekvence a délky návštěv, poskytnutím odpovídajících a dětem přátelských prostor pro setkávání a odstranění omezení v počtu souběžně navštěvujících osob.

G. Děti se zdravotním postižením (čl. 23)

34. Výbor bere na vědomí výrazný pokles v počtu dětí se zdravotním postižením v ústavní péči a úsilí vynaložené při rozvoji inkluzivního vzdělávání. Výbor je nicméně znepokojen následujícím:

- (a) Nedostatkem definice přiměřených úprav v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením;
- (b) Roztříštěností péče, která brání její účinnosti;
- (c) Průtahy v přidělování „příspěvku na péči“ a její nedostupnost během prvního roku života a rozdíly mezi regiony v poskytování specializované zdravotní a sociální péče, zejména o děti s velmi závažným, kombinovaným a vzácným postižením, které vede k umístění do ústavní péče a hospitalizaci, příležitostně i spolu s dospělými;
- (d) Nadměrným zastoupením dětí se zdravotním postižením v ústavních zařízeních, konkrétně v „domovech sociální péče“, které mísí děti a dospělé a jsou založeny na smlouvách s rodiči a jsou mimo kontrolu systému sociálně-právní ochrany;
- (e) Nedostatkem včasné a účinné intervence pro děti s autismem a vývojovými vadami;
- (f) Rozsáhlou diskriminací dětí se zdravotním postižením, zejména romských dětí.

35. S odkazem na svůj [Obecný komentář č. 9 \(2006\) k právům dětí se zdravotním postižením](#) Výbor důrazně vyzývá Smluvní stranu k přijetí přístupu ke zdravotnímu postižení založeného na lidských právech, vytvoření komplexní strategie pro inkluzi dětí se zdravotním postižením a ke:

- (a) Slazení definice přiměřených úprav s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením;
- (b) Zlepšení koordinace a propojenosti mezi orgány sociálními, zdravotními a orgány sociálně-právní ochrany dětí zodpovědnými za děti se zdravotním postižením a školení pracovníků k aktivaci vhodných možností péče a umožnění včasných odkázání na další služby;
- (c) Ukončení praxe umístování dětí se zdravotním postižením do „domovů sociální péče“ spolu s dospělými;
- (d) Posílení podpory pro rodiče dětí se zdravotním postižením včetně velmi závažných, kombinovaných a vzácných postižení, uspokojení poptávky v městských, venkovských a odlehlých oblastech, snížení regionálních rozdílů mezi regiony a zajištění práva těchto dětí vyrůstat v rodinném prostředí, mimo jiné zvýšením dostupnosti včasné péče, domácího ošetřování a odlehčujících služeb, vytvořením sítě komunitních a ambulantních zdravotních služeb, školením a zajištěním odpovídajícího počtu pediatrů, dětských psychiatrů a psychologů a ergoterapeutů, poskytnutím včasné a odpovídající socio-ekonomické podpory všem dětem se zdravotním postižením bez ohledu na jejich věk a typ zdravotního postižení, a zlepšení dosahu informací pro rodiče o dostupných službách;

(e) Zajištění včasné a účinné identifikace a intervence pro děti s autismem a vývojovými vadami, poskytování odpovídajícího školení odborníkům a poskytování komplexních informací, služeb a podpory rodičům, jak vzdělávat a vychovávat děti se zdravotním postižením a zajištění, aby tyto děti těžily z vědecky podložených programů raného vývoje a inkluzivního vzdělávání;

(f) Provedla osvětové kampaně k boji proti stigmatizaci a předsudkům vůči dětem se zdravotním postižením a k prosazování jejich pozitivního obrazu.

H. Základní zdraví a dobré životní podmínky (čl. 6, čl. 18 odst. 3, čl. 24, čl. 26, čl. 27 odst. 1 – 3 a čl. 33)

Zdraví a zdravotní služby

36. Zatímco Výbor vítá opatření přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19 a zákaz prodeje nezdravých potravin ve školách, připomíná svůj [Obecný komentář č. 15 \(2013\) k právu dítěte na požívání nejvyšší dosažitelné úrovně zdraví](#) a podcíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 3.8 a doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Vyhodnotila v současnosti platnou strategii zdraví dětí a dospívajících a za participace dětí formulovala následnou strategii a akční plán s vymezeným rozpočtem a monitorovacím mechanismem;

(b) Přijala právní úpravu o poskytování zdravotních služeb ve školství a zajistila jejich koordinaci;

(c) Zajistila, aby všechny děti bez ohledu na jejich věk a státní příslušnost měly právo na přítomnost rodiče nebo zákonného zástupce během jejich hospitalizace a léčebných postupů, mimo jiné přezkoumáním právní úpravy, politik a programů;

(d) Přijala seznam základních léčebných přípravků a složení všech základních léčebných prostředků pro pediatrické využití;

(e) Posílila sběr rozčleněných dat o personálním zajištění zdravotnických zařízení v městských i venkovských oblastech, receptech na léky předepsaných dětem a zdravotních zákroků.

Duševní zdraví

37. Zatímco Výbor vítá přijetí Národního akčního plánu prevence sebevražd (2020 – 2030), upozorňuje, že sebevražda je druhá nejrozšířenější příčina úmrtí mezi 15 – 24 letými. Připomínajíc podcíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 3.4, Výbor doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Pokračovala v přidělování odpovídajících zdrojů na prevenci sebevražd mezi dětmi a řešila jejich prvotní příčiny;

(b) Využila reformy péče o duševní zdraví a přijetí Národního akčního plánu pro duševní zdraví, aby zavedla měřitelné a časově vymezené indikátory a mechanismy k posouzení a monitorování kvality služeb pro děti, zajistila respektování práv a cti dětí v psychiatrických léčebnách, zavedla komunitní služby mimo jiné pro včasnou intervenci a pro nepřetržitou podporu pro děti se závažnými duševními problémy, povzbuzovala děti, aby vyhledaly služby podpory duševního zdraví a zajistila, aby tak mohly činit bez stigmatizace;

(c) Připravila pokyny pro přechod dětí, které vyžadují návaznou péči, ze služeb podpory duševního zdraví pro děti na služby pro dospělé;

(d) Sbírala a analyzovala rozčleněná data o dostupnosti služeb podpory duševního zdraví pro děti včetně počtu praktikujících dětských psychologů a psychiatrů, o receptech na psychosociální poruchy předepsaných dětem a o dětech léčených s autismem a ADHD.

Zdraví dospívajících

38. Výbor vítá právo dívek starších 16 let podstoupit potrat bez souhlasu zákonného zástupce. Rovněž vítá opatření přijatá k ochraně dětí před zneužíváním návykových látek, avšak upozorňuje na zvýšenou spotřebu alkoholu, cigaret a marihuany mezi dětmi a dospívajícími. Připomínajíc svůj [Obecné komentáře č. 4 \(2003\) ke zdraví a vývoji dospívajících v kontextu Úmluvy](#), svůj [Obecný komentář č. 20 \(2016\) k implementaci práv dítěte během dospívání](#) a podcíle Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 3.5 a 3.7 Výbor doporučuje Smluvní straně:

(a) Zavést komplexní vzdělávání dospívajících o sexu a reprodukčním zdraví ve školách se zaměřením na lidská práva, rovnost pohlaví, respekt a užívání antikoncepce a prevenci těhotenství dospívajících, vysoce riziková sexuální chování a násilí mezi sexuálními a intimními partnery;

(b) Zajistit, aby vyrozumění zákonných zástupců v případě potratu bylo provedeno s předchozím a informovaným souhlasem dotčené dívky a v souladu s jejím právem na ochranu soukromí;

(c) Zajistit účinnou implementaci nového zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek za účelem ochrany dětí před tímto fenoménem, provést rozsáhlou osvětovou kampaň a poskytovat vzdělávání zaměřené na osvojování životních dovedností k předcházení zneužívání návykových látek; poskytovat dostupnou a pro mladé přátelskou léčbu závislosti na návykových látkách a poskytovat dostupné a mládeži přátelské služby k léčbě závislosti na návykových látkách a ke snižování nepříznivých důsledků spojených s užíváním návykových látek, stejně jako podpůrné služby pro odvykání kouření;

(d) Přijmout právní úpravu a politiku pro přechod dětí, které vyžadují návaznou péči, od pediatrických služeb ke službám pro dospělé;

(e) Provést posouzení poskytovaných služeb za účelem zajištění jejich souladu s právy dítěte a Globálními standardy Světové zdravotnické organizace pro kvalitní zdravotní péči pro dospívající, včetně vyhledání pomoci Světové zdravotnické organizace.

Hygiena životního prostředí

39. Zatímco Výbor bere na vědomí vysokou úroveň znečištění ovzduší zejména následkem ekonomie s vysokými emisemi uhlíku, opakuje podcíle Cílů udržitelného rozvoje č. 3.9 a 13.3 a doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Provedla posouzení vlivu znečištění ovzduší na zdraví dětí;

(b) Regulovala maximální koncentraci emisí znečišťujících ovzduší, zavedla monitorovací mechanismy a odstrašující sankce pro případy porušení;

(c) Posílila šíření povědomí o hygieně životního prostředí a klimatické změně mezi dětmi.

Životní úroveň

40. Zatímco Výbor bere na vědomí vysoký podíl veřejných výdajů Smluvní strany a opatření přijatá k regulaci zadlužení a ukončení odpovědnosti dětí za dluhy svých rodičů, je znepokojen skutečností, že:

(a) Kritická potřeba sociálního bydlení zůstává nenaplněna, a to s vysokým počtem rodin s dětmi v závažné bytové nouzi;

(b) Návrh zákona o sociálním bydlení byl v roce 2015 zamítnut;

(c) Politika bezdoplatkových zón vedla ke zvýšené zranitelnosti již tak zranitelné populace včetně romských rodin s dětmi;

(d) Děti hromadí dluhy, které mají problém v dospělosti splácet.

41. Připomínajíc podcíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 1.3 a svá předchozí doporučení Smluvní straně,¹³ Výbor doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Zavedla odpovídajícím způsobem financovaný systém sociálního bydlení; systematicky sbírala a analyzovala data o rodinách, které potřebují sociální bydlení; a zabezpečila nezbytný bytový fond;

(b) Urychleně přijala návrh zákona o sociálním bydlení;

(c) Ukončila praxi „bezdotkatkových zón“ a přezkoumala systém sociálních dávek na podporu potřebných rodin bez ohledu na jejich etnický původ, aby zajistila životní podmínky nezbytné pro dětský vývoj v souladu s čl. 26 odst. 2 a čl. 27 odst. 3 Úmluvy;

(d) Anulovala dětské dluhy a zakázala evidenci dluhů dětem.

I. Vzdělávací, volnočasové a kulturní aktivity (čl. 28 - 31)

Vzdělávání

42. Výbor vítá opatření přijatá k prosazování inkluzivního vzdělávání včetně akčních plánů inkluzivního vzdělávání a Vyhlášky č. 27/2016 Sb. a postupný pokles počtu dětí se zdravotním postižením a romských dětí ve speciálním vzdělávání. Připomínajíc podcíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 4.1, 4.2 a 4.5, Výbor doporučuje, aby Smluvní strana:

(a) Přezkoumala svou právní úpravu a praxi včetně novel k Vyhlášce č. 27/2016 Sb., aby zajistila plnou a účinnou integraci všech dětí včetně romských dětí, dětí-migrantů a dětí se zdravotním postižením do vzdělávání hlavního proudu na všech úrovních a poskytla odpovídající finanční podporu pro děti v sociálně nebo finančně znevýhodněných situacích;

(b) Opětovně potvrdila své odhodlání pro inkluzivní vzdělávání včetně zaměstnání odpovídajícího počtu učitelů a odpovídajícím způsobem odměňovaných asistentů pedagoga, zajištění přiměřených úprav ve školách, usnadnění přístupu do poradenských center a poskytování nezbytné podpory školám;

(c) Sbírala a analyzovala rozčleněná data o romských dětech, dětech se zdravotním postižením a dětech-migrantech při zápisu, dokončení i předčasných odchodech ze školy pro informování svých politik a programů.

(d) Zavedla a aplikovala národní standardizované vzdělávací osnovy (rámcové vzdělávací programy) se zvláštní pozorností na digitální dovednosti, obstarala odpovídající počet kvalifikovaných a odpovídajícím způsobem odměňovaných učitelů, posílila školení učitelů v dovednostech v oblasti informačních a komunikačních technologií a digitální vybavení ve školách;

(e) Přidělila dostatečné státní prostředky na rozvoj předškolního vzdělávání a vytvoření odpovídajícího počtu zařízení péče o děti se zvláštní pozorností na děti ze sociálně a finančně znevýhodněných situací;

(f) Řešila nerovnosti způsobené krizí COVID-19 během domácího vzdělávání včetně zajištění dostupnosti počítačového vybavení a dostatečného internetového přístupu se zvláštní pozorností na děti ve venkovských oblastech a děti se zdravotním postižením.

¹³ Tamtéž, § 60.

J. Zvláštní ochranná opatření (čl. 22, 30, 32 – 33, 35 – 36, 37 písm. b) – d), čl. 38 - 40)

Děti v situacích migrace

43. Zatímco Výbor bere na vědomí implementaci Státního integračního programu, je znepokojen následujícím:

- (a) Nedostatečným zohledněním práv a nejlepších zájmů dětí v imigračním řízení při absenci postupů k určení nejlepších zájmů;
- (b) Nedostatkem zvláštních ochranných opatření pro děti starší 15 let věku;
- (c) Nespolehlivými metodami určování věku;
- (d) Detencí dětí-migrantů, zejména starších 15 let věku a v průběhu řízení o určení věku, a detencí dětí mladších 15 let věku s jejich rodinami v průběhu přesunů na základě Nařízení Dublin III pro zajištění jednoty rodiny a nejlepších zájmů dítěte;
- (e) Nedostatkem přístupu k veřejnému zdravotnímu pojištění pro děti-migranty a vyloučením novorozenců a/nebo vážně nemocných dětí, jejichž rodiče nemají ani trvalý pobyt, ani nejsou žadateli o azyl ze soukromého pojištění, což má za následek závažné dluhové zatížení rodin a dětí – migrantů;
- (f) Nedostatečným přístupem k sekundárnímu a postsekundárnímu vzdělávání pro děti-migranty bez povolení k pobytu;
- (g) Nedostatečnou podporou, která by umožnila dětem-migrantům se integrovat do škol hlavního proudu;
- (h) Nenávisnými projevy proti žadatelům o azyl a uprchlíkům včetně dětí.

44. Výbor odkazuje na společné Obecné komentáře č. 3 a č. 4 Výboru pro ochranu práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin / č. 22 a č. 23 Výboru pro práva dítěte (2017) k lidským právům dětí v kontextu mezinárodní migrace a naléhavě vyzývá Smluvní stranu, aby:

- (a) Zajistila, aby nejlepší zájmy dětí byly prvotním hlediskem a aby děti byly slyšeny v řízeních souvisejících s azylem a migrací a aby jejich názory byly náležitě zohledněny, zavedla postup pro určování nejlepšího zájmu dítěte v takových řízeních a budovala kapacity úřadů je aplikovat;
- (b) Zajistila, aby v záležitostech migrace a imigrace bylo se všemi osobami mladšími 18 let věku zacházeno jako s dětmi, aby obdržely náležitou zvláštní ochranu a aby nebyly zadržovány;
- (c) Vytvořila standardizovaný postup určování věku, který je multidisciplinární, vědecky podložený, respektující dětská práva a používaný pouze v případech závažných pochybností o tvrzeném věku a zohledňuje dokumentaci a další dostupné formy důkazů a zajistila přístup k účinným odvolacím mechanismům;
- (d) Harmonizovala právní úpravu, aby zakazovala umístění dětí do imigrační detence, která není nikdy v jejich nejlepších zájmech, a zajistila nevazební řešení včetně pěstounské péče, upřednostňovala okamžitý přesun dětí žádajících o azyl a jejich rodin mimo detenční centra;
- (e) Zintenzivnila své snahy k zajištění přístupu ke zdravotní péči a zdravotnímu pojištění pro všechny děti-migranty bez ohledu na azylový status, pobyt nebo zdravotní stav jejich rodičů, a přijala strategii oddlužení pro záležitosti spojené se zdravím;
- (f) Zajistila přístup ke všem stupňům vzdělávání pro všechny děti-migranty včetně těch bez povolení k pobytu;
- (g) Posílila školení v českém jazyce pro děti-migranty, aby jim umožnila rychlou integraci do škol hlavního proudu, mimo jiné přidělením odpovídajících

lidských, finančních a technických zdrojů a přijetím návrhu předpisů o systematické vzdělávací podpoře v českém jazyce jako druhém jazyku;

(h) Provedla kampaně k boji proti nenávisným projevům proti migrantům, žadatelům o azyl a uprchlíkům, zejména dětem, zahrnula vzdělávací obsah proti nenávisti, trestným činům z nenávisti, rasismu a netoleranci do školních osnov (rámcových vzdělávacích programů) a vyšetřovala, stíhala a trestala jednání národnostně nebo etnicky motivované diskriminace.

Romské děti

45. Výbor vítá přijetí Strategie romské integrace (2021 – 2030) a kroky přijaté k řešení segregace romských dětí ve vzdělání. Nicméně je vážně znepokojen tím, že má rozsáhlá diskriminace a trestné činy z nenávisti proti romské populaci závažné dopady na romské děti včetně následujícího:

(a) Špatných životních podmínek včetně nedostatečné zdravotní péče, výživy a segregaci v oblasti bydlení mezi romskou populací;

(b) Nadměrného zastoupení romských dětí ve školách s romskou většinou a ve speciálních školách pro děti se zdravotním postižením se zvláště vysokou mírou předčasných odchodů ze vzdělávání mezi romskými dívkami, což je činí zranitelnými k obchodu s lidmi, zejména pro účely sňatku, sexuálního vykořisťování a zneužívání;

(c) Nedostatečné míry účasti romských dětí v předškolním vzdělávání, která zvyšuje riziko školní segregace a předčasných odchodů ze vzdělávání;

(d) Nadměrného zastoupení romských dětí v ústavní péči a jako kandidátů pro mezinárodní adopci;

(e) Nedostatečnosti dat o situaci romských dětí, která brání monitoringu a rozvoji účinných politik k jejímu řešení.

46. Výbor naléhavě vyzývá Smluvní stranu, aby:

(a) Implementovala cílená politická opatření k řešení příčin chudoby a zlepšila životní podmínky romských rodin včetně dětí a zajistila, aby měli přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění a odpovídající podpoře v bydlení;

(b) Zajistila, aby romské děti měly přístup k vysoce kvalitnímu vzdělání včetně předškolního vzdělání a zůstaly ve škole a dokončily ji, vytvořila plán školní desegregace, prosazovala rozmanitost ve školství, snížila počet romských dětí ve speciálním školství a zavedla záruky proti chybnému umístění;

(c) Identifikovala, šetřila a účinně řešila všechny případy vykořisťování, týrání a trestných činů z nenávisti v souvislosti s romskými dětmi, viníky povolávala k odpovědnosti a zintenzivnila snahy o šíření osvěty s cílem předcházet takovým činům;

(d) Přijala veškerá nezbytná opatření pro snížení počtu romských dětí v ústavní péči mimo jiné skrze podporu rodin a možností péče v rodinném prostředí, a prosazovala vnitrostátní adopce;

(e) Systematicky sbírala a analyzovala data o situaci romských dětí ve všech oblastech pokrytých Úmluvou s náležitým respektem k zásadám důvěrnosti, dobrovolného seburčení a informovaného souhlasu pro informování svých politik a programů.

Obchod s dětmi, prodej a únos dětí

47. Zatímco Výbor bere na vědomí přijetí páté Národní strategie pro boj proti obchodování s lidmi (2016 – 2019), je znepokojen, že je Smluvní strana zemí původu, tranzitní i cílovou zemí obchodování s dětmi, což dopadá na děti v sociálně vyloučených situacích včetně romských dětí a nezletilých bez doprovodu, rostoucí měrou chlapce, a tím, že přibližně polovina obětí obchodu s lidmi registrovaná mezi

lety 2012 a 2018 v oblastech sexuálního vykořisťování, sňatků v zahraničí, nuceného žebření a krádeží byly děti. Připomínajíc podíl Cílů udržitelného rozvoje (SDG) č. 8.7, Výbor doporučuje, aby Smluvní strana:

- (a) Zajistila implementaci, monitoring a hodnocení Národní strategie;
- (b) Zlepšila sběr dat o dětských obětech obchodu s lidmi rozčleněných dle pohlaví, věku, typu vykořisťování, země původu a cílové země;
- (c) Provedla výzkum o obchodu s dětmi, mimo jiné pro účely sexuálního vykořisťování, nucených sňatků, nuceného žebření a krádeží;
- (d) Zavedla proces identifikace obětí obchodu s lidmi a zajistila, aby tento proces byl od počátku oddělen od trestního řízení a souhlasu obětí spolupracovat s orgány veřejné moci a aby byly zohledňovány nejlepší zájmy dítěte a specifické podmínky a potřeby dětí, které jsou oběťmi obchodu s lidmi;
- (e) Budovala kapacity odborníků pracujících pro děti a s dětmi v oblasti identifikace obětí obchodu s lidmi, zejména mezi dětskými žadateli o azyl, nezletilými bez doprovodu a dětmi zadrženými za účelem přesunu, a zajistila jim přístup k pomoci a ochraně;
- (f) Posílila poskytování specializovaných služeb dětem, které jsou oběťmi obchodu s lidmi, včetně azylových domů pro ženy s vícem děti a zajistila účinný přístup k odškodnění a finanční pomoci bez ohledu na státní občanství či pobytový status;
- (g) Účinně vyšetřovala a stíhala případy obchodu s dětmi a zajistila odpovídající sankce pro pachatele dle čl. 168 odst. 1 trestního zákoníku;
- (h) Zintenzivnila osvětová a socio-ekonomická opatření cílená na rodiny a děti ve zranitelných situacích a opatření k odrazení poptávky po obchodu s dětmi.

Soudnictví ve věcech mládeže

48. Výbor připomíná svůj Obecný komentář č. 24 (2019) k dětským právům v soudnictví ve věcech mládeže a svá předchozí doporučení¹⁴ a naléhavě vyzývá Smluvní stranu, aby plně uvedla svůj systém soudnictví ve věcech mládeže do souladu s Úmluvou a dalšími relevantními standardy a zejména:

- (a) Posílila prevenci kriminality dětí se zvláštní pozorností na dívky;
- (b) Zajistila, aby s dětmi mladšími 15 let věku, minimálního věku trestní odpovědnosti, nebylo zacházeno jako s pachateli, mohly využívat vysoce kvalitní, bezplatné a nezávislé právní pomoci, měly přístup do svého spisu, k důkazům a k právu na odvolání a nikdy nebyly umístěny do uzavřených institucí pro mladé pachatele;
- (c) Zavedla a prosazovala mimosoudní opatření, jako je odklon, mediace či poradenství pro všechny děti v konfliktu se zákonem bez ohledu na jejich věk, a kde je to možné, využívala mimosoudních sankcí pro děti, jako je probace či veřejně prospěšné práce;
- (d) Zajistila, aby detence byla využívána jako poslední možnost a po co nejkratší možnou dobu a byla pravidelně přezkoumávána za účelem propuštění včetně přezkumu článku 47 zákona o soudnictví ve věcech mládeže;
- (e) Je-li detence nevyhnutelná, zajistila, aby děti v konfliktu se zákonem nebyly zadržovány spolu s dospělými a ostatními dětmi v ústavní péči.

¹⁴ Tamtéž, § 70.

K. Opatření přijatá v návaznosti na předchozí závěrečná doporučení Výboru a doporučení týkající se implementace Opčních protokolů k Úmluvě

Opční protokol týkajícího se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie

49. Výbor opakuje svá předchozí doporučení obsažená v závěrečných doporučeních k pravidelné zprávě Smluvní strany předložené dle čl. 12 odst. 1 Opčního protokolu,¹⁵ poukazuje na omezené množství informací o jejich implementaci a odkazuje na své Pokyny k implementaci Opčního protokolu.

Opční protokol o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů

50. Výbor opakuje svá předchozí doporučení obsažená v jeho závěrečných doporučeních k pravidelné zprávě Smluvní strany dle čl. 8 Opčního protokolu,¹⁶ zejména aby Smluvní strana výslovně zakázala účast dětí v nepřátelských bojích a zakázala obchod se zeměmi, ve kterých se děti nepřátelských bojích přímo účastní.

L. Ratifikace mezinárodních dokumentů lidských práv

51. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana, za účelem dalšího posílení naplňování dětských práv, zvážila ratifikaci Mezinárodního úmluvy na ochranu práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin.

M. Spolupráce s regionálními organizacemi

52. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana spolupracovala s Radou Evropy na implementaci Úmluvy a dalších dokumentech lidských práv.

IV. Implementace a předkládání zpráv

A. Návazná opatření a šíření

53. Výbor doporučuje, aby Smluvní strana přijala všechna odpovídající opatření k zajištění, aby doporučení obsažená v těchto závěrečných doporučeních byla zcela naplněna. Výbor rovněž doporučuje, aby spojená pátá a šestá pravidelná zpráva, písemné odpovědi na doplňující dotazy a předkládaná závěrečná doporučení byla široce dostupná v jazyce státu.

B. Příští zpráva

54. Výbor vyzývá Smluvní stranu, aby předložila sedmou pravidelnou zprávu v termínu do 30. června 2026 a zahrnula do ní i informace o opatřeních přijatých v návaznosti na předmětná závěrečná doporučení. Zpráva by měla být v souladu s harmonizovanými pokyny specifickými pro podávání zpráv o plnění Úmluvy přijatými dne 31. ledna 2014¹⁷ a neměla by přesáhnout 21 000 slov.¹⁸ V případě, že bude předložena zpráva přesahující stanovený slovní limit, Smluvní strana bude požádána o zkrácení zprávy. Pokud Smluvní strana nebude v pozici upravit a opětovně předložit zprávu, její překlad za účelem posouzení smluvním orgánem dle Úmluvy nemůže být zaručen.

¹⁵ [CRC/C/OPSC/CZE/CO/1](#).

¹⁶ [CRC/C/OPAC/CZE/CO/1](#).

¹⁷ [CRC/C/58/Rev.3](#).

¹⁸ Rezoluce Valného shromáždění 68/268, § 16.

55. Výbor rovněž vyzývá Smluvní stranu k předložení aktualizovaného základního dokumentu, nepřesahujícího 42 000 slov, v souladu s požadavky pro obecný základní dokument, které jsou obsaženy v harmonizovaných pokynech k předkládání zpráv dle mezinárodních úmluv lidských práv včetně pokynů k obecnému základnímu dokumentu a dokumentech specifických pro každou úmluvu¹⁹ a § 16 Rezoluce Valného shromáždění 68/268.

¹⁹ [HRI/GEN/2/Rev.6](#), kap. 1.